

Hrvatska pomorska bitka sa Slovenijom

Author: [Drago Hedl](#)

Slovenacki ambasador opozvan iz Zagreba na vrhuncu sukoba oko teritorijalnih voda.

Dugotrajne tenzije izmedju Hrvatske i Slovenije prerasle su u verbalni rat oko granicne linije izmedju dve bivse jugoslovenske republike u Jadranskom moru.

Hrvatska je saopstila kako planira da i dalje potvrđuje i upraznjava svoja ekonomska prava na podrucje Jadranskog mora, daleko od obale, koje blokira pristup Slovenije Mediteranu.

Analiticari kazu da ovaj pogranični spor odrazava arhaicni nacionalisticki pristup resavanju problema u odnosima sa susednim drzavama u trenutku kada obe zemlje teze prijemu u Evropsku uniju.

Slovenija je 31. avgusta pozvala svog ambasadora u Zagrebu, Petra Bekesa, "na konsultacije", nakon sto je hrvatski ministar inostranih poslova Tonino Picula potvrdio da je njegova zemlja odlucna u nameri da uspostavi ekskluzivnu ekonomsku zonu na Jadranu. Picula je ovu izjavu dao u intervjuu za splitski dnevni list "Slobodna Dalmacija" nešto ranije tog istog dana.

Sledeceg dana je slovenacki ministar inostranih poslova Dimitrije Rupel upozorio da posle ulaska njegove zemlje u Evropsku uniju sledeceg maja Slovenija mozda neće podrzati hrvatski zahtev za uclanjenje u sledecem ciklusu koji se ocekuje 2007. godine.

Hrvatska vlada je jasno stavila do znanja da je njena odluka konacna. Takodje je naznacila da ce svoj predlog podneti parlamentu na usvajanje u oktobru sto je potez koji ce, kako se cini, onemoguciti postizanje kompromisa u razgovorima sa Slovenijom zakazanim za 16. septembar.

Predsednik hrvatskog parlamenta Zlatko Tomcic demantovao je navode koje je izneo njegov slovenacki kolega prema kojima je stav Zagreba o ekskluzivnoj ekonomskoj zoni u Jadranu sastavni deo predizborne taktike vladajuće koalicije. Predsednik slovenackog parlamenta je sugerisao da je vladi premijera Ivica Racana, kojoj predstoje prevremeni opsti izbori u novembru, neophodno da ucini nesto kako bi se priblizila nacionalistickom korpusu izbornog tela.

Hrvatska polaze pravo na ekskluzivnu ekonomsku zonu na osnovu konvencije Ujedinjenih nacija o zakonima o teritorijalnim vodama u priobalnom podrucju. Prema tim propisima, Hrvatska moze da koristi širok pojas duz citave hrvatske obale koji se proteze znatno dalje od sadasnje granicne linije koja obelezava teritorijalne vode na 12 nautickih milja od njenog priobalja. Hrvatska ne bi imala pun suverenitet nad ovim podrucjem, ali ce imati ekskluzivna prava na ribolov i eksploataciju mineralnih resursa. Ovo je postalo izuzetno znacajno s obzirom na otkrice rezervi gasa u Jadranskom moru.

Hrvatski zvanicnici su jasno stavili do znanja da sa indignacijom odbijaju mogucnost slovenackog mesanja jer Zagreb ima pravo da odluku donese jednostrano.

Slovenija, sa tek 47 kilometara obale u najsevernijem delu Jadrana, suocava se sa mogucnoscu gubitka svih prava na ribolov i eksploataciju gasa izvan sopstvenog priobalnog podrucja, pri cemu bi njeni brodovi morali da prolaze kroz inostrane teritorijalne vode svaki put kada zaplove ka Mediteranu.

"Ako bi sve zemlje na Mediteranu počele da uspostavljaju trgovačke zone, nastao bi potpuni haos", izjavio je slovenački ministar inostranih poslova Dimitrije Rupel.

Slovenija nema pravo da proglasi sopstvenu ekskluzivnu ekonomsku zonu jer njene teritorijalne vode ne izlaze na otvoreno more. Međutim, tokom poslednjih nedelja, slovenački političari i pravni eksperti iznosili su argument da Hrvatska nema pravo na prisvajanje dela mora, jer posle raspada bivše Jugoslavije nije utvrđena zvanična demarkaciona linija. Oni tvrde da bi Slovenija kao jedna od zemalja-naslednica trebalo da dobije svoj deo teritorijalnih voda bivše države.

Slovence je dodatno razbesnelo to što su verovali da su već postigli dogovor sa Hrvatima. Prema sporazumu o Piranskom zalivu, čiji je nacrt izraden 2001. godine, povučena je nova linija razgraničenja zahvaljujući kojoj Slovenija dobija pravo na morski koridor ka međunarodnim vodama u Jadranskom moru, uključen između teritorijalnih voda Hrvatske i Italije. Ipak, hrvatski političari su potom uskratili svoju saglasnost strahujući da bi se u domaćoj javnosti ovakav sporazum mogao protumacirati kao gubitak teritorija, te ga nisu ratifikovali. Čini se da je svojom poslednjom izjavom u kojoj se najavljuje uspostavljanje ekskluzivne ekonomske zone u Jadranu hrvatski ministar inostranih poslova Tonino Picula stavio tacku na bilo kakvu mogućnost usvajanja nacrta sporazuma o Piranskom zalivu.

Suocavajući se sa eskalacijom pograničnog spora između dve potencijalne članice evropske zajednice, Evropska unija se uzdržala od direktne intervencije, ali je preporučila suprotstavljenim stranama da kroz pregovore postignu kompromisno rešenje. Evropski zvaničnici se nadaju da će bilateralni razgovori 16. septembra dovesti do sporazuma.

Obe zemlje su se sukobljavale oko vlasničkih prava i u prošlosti što je posledica nerešenih odnosa nakon raspada bivše Jugoslavije. Slovenija i Hrvatska su bile u sporu oko nuklearne elektrane "Krsko", koju su zajednički izgradile obe zemlje, ali na slovenačkoj teritoriji, kao i zbog dugova Ljubljanske banke, koja je odavno bankrotirala, prema hrvatskim fizičkim i pravnim licima.

Neki lokalni analitičari su zabrinuti zbog učenog obrasca nepomirljivih stavova i sklonosti konfrontaciji koji više podseca na prošlost nego na budućnost u integrisanoj Evropi. Slovenački univerzitetski profesor prava Lojze Ude, koji je učestvovao u ratifikaciji konvencije Ujedinjenih nacija o moru dok je bio ministar pravde u bivšoj Jugoslaviji, kaže da su političari na obe strane "robovi nacionalizma".

Damir Grubiša, analitičar pri Institutu za međunarodne odnose iz Zagreba, smatra da su političari u obe zemlje pali na ispitu.

"U hrvatskom i slovenačkom političkom životu uočava se težnja da se što više udalje od Balkana", kaže on. "Međutim, može se reći da su glavni akteri na političkoj sceni u obe zemlje tipični balkanski političari, u najgorem smislu te reči."

Nazivajući ovaj potez činom dobre volje, Slovenija je vratila svog ambasadora u Zagreb 12. septembra.

Drago Hedl je saradnik IWPR-a iz Osijeka.

Location: [Balkans](#)
[Macedonia](#)
[Albania](#)
[Serbia](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/hrvatska-pomorska-bitka-sa-slovenijom>